

bi rešenje koje ponudimo poslužilo kao dokaz da savršenog zločina nema, te da se on, pored toga, i ne isplati. Iskustva naših prethodnika kazuju da sve treba uzeti u obzir, te pažljivo odmeriti, čak i naoko nevažne sitnice, jer dovoljan je jedan pogrešno ugrađen kamen u građevinu, u njen temelj, pa da se sve za čas pretvori u prah i pepeo. Ako naše delanje nastavimo dosledno u smeru koji smo odabrali, onda nam i naš prijatelj i majstor visokih stepena Lazar Ocokoljić, ni u kom slučaju ne može da posluži kao pomoć, budući da čak i njegovo prezime dovodi u pitanje njegovo delo. Ono samo po sebi ne ostavlja sumnju da je u njegovoj prošlosti postojao zločin ocebistva. Zločin pratioca, ali zločin koji nije okajan kaznom, ukoliko ne bismo usvojili mišljenje nekih autora da je u izvesnom vremenu postojala tzv. »kazna pogrđnog imena«, koja se sastojala u davanju pogrđnog imena krivicu, kako bi drugi bili upozoreni na prirodu njegove krivice — i u vezi s tim usmereni u svom delovanju prema njemu. Ako bismo se s tim složili, za čuđenje je što naš znameniti prijatelj i visoki majstor nije do danas pokušao da se na neki način ogradi od svog prezimena, ili, što bi bilo bolje, da ga promeni — jer je očigledno da ako mu ono ne predstavlja opterećenje, sigurno mu nije bilo ni od kakve koristi. Lazar Ocokoljić, stavom da se tvrdoglavo drži svog prezimena, daje u pogledu sopstvenog morala dovoljno podataka, i otvara mogućnosti različitim pričama i tumačenjima... Vratimo se našem predmetu. Ono što je izvan sumnje, što bi i laik uočio, a što našim izvežbanim očima nikako nije moglo da izmakne, jeste da se tu radi o izvesnom zatvorenom krugu, porodičnoj zaveri, u kojoj je i ubijena — to možemo da kažemo bez griže savesti — imala istaknuto mesto, ne samo kao predmet agresije nekog iz porodice, već i kao aktivni subjekt, neko ko je to ubistvo priželjkivao, ko je čak vršio pritisak na druge da bude ubijen, a oni tim činom umešani u ubistvo, na zamršen i nedovoljno jasan način. Sudeći prema brojnim pismima kojima raspolaže istraga, a koja u ovom trenutku nisu dostupna široj javnosti, postoji niz dokaza u vezi s tvrdnjom da je ubijena, sve vreme boravka u zatvorenom porodičnom krugu, bila rastrzana mnogim ličnim »mušicama«, te da je na neko vreme pred smrt, na izvestan način počela da priprema put svom ubistvu, da vrši namerno »samoubistvo«. (Ovaj termin je danas široko odomaćen, te nam se čini oportunistički da ga upotrebimo.) Ne mislimo da je kod ubijene prevladao instinkt smrti nad pokretačkim silama života, naprotiv! Ono što je nju dovelo do tako konačnog rešenja, onog koje se preduzema tek u krajnjim slučajevima, onda kada se istina sudari s apsurdom, bilo je u suštini bizarno... Dosta domišljata i ambiciozna, a sprečena da razvije svoje stvaralačke moći van granica i uskog okvira kreveta, ličnosti koju radi jasnoće zovemo »kockar«, ona pokušava da svoje mnogolike biće izživi u jednom kreščendu seksualne strasti. Međutim, on, budući mlake krvi i nesigurna dela, ne uspeva da rashladi zov njene puti. Izoštravajući svoja čula do usijanja, razočarana, ona se tajno vezuje i sa ženom, i sa njenom kćerkom, a to je sigurnim korakom vodi u propast. Kada se našla na rubu kraja, pomamljena, gubi tle pod nogama i svoje veze više i ne krije. U jednom trenutku »kockar« je zatiče u naručju svoje žene i, otkrivši da je zaljubljen, počinje da se ponaša klasično. Zamenjujući uzrok i posledicu od tog momenta, on je dva puta prevareni »Otel«. Ukoliko usvojimo pretpostavku da je on počinilac ubistva, mada, po nama, ta pretpostavka na vrlo klimavim nogama leži, njegovo dalje ponašanje je mnogo manje klasično. Iste večeri mu se gubi svaki trag, te je osnovano pretpostaviti da je pobegao. Uprkos, po njegovom nestanku, raspisanoj poternici, on ni do danas nije pronađen. Prisustvo posmatrača u istrazi, budući da ga policija ne predstavlja u pravom svetlu, samo doprinosi sumorni mi konfuznim bojama koja je za javnost oslikan ovaj slučaj. Sledeći takav tok naših misli, proširujemo porodični zatvoren krug još jednim članom — prilično strastan stav posmatrača ukazuje na to da ni njegove ruke nisu u čitavoj stvari najčistije, tako da je njegovo učešće od sada ravnopravno s ostalim »osumnjičenim« ličnostima. Takođe u naše razmatranje uključujemo, kao jednu od osnovnih postavki, i teoriju o instinktu smrti, koji, težeći uništenju i rušenju, ima neporecive veze i sa svim negativnim elementima novovekovne kulture, od kojih, evo, nabrajamo: kugu, svečanosti, rat, putovanja, glad, zidanje gradova i slično... Porodična zavera, koja svoju klicu nalazi u kući, tom konačnom utočištu neslobode, prevazilazi značaj samo jednog iracionalnog čina, kojim se namerno ili slučajno ukida jedan život, i postiže svoj univerzalni smisao, uključujući se u svetski proces ubijanja i represije, zaveru o čijim uzrocima sada ne bismo govorili, ali čije posledice tim nisu manje očigledne. Zbog te opšte zaveru i naša priča je lišena klasičnog srećnog završetka — »happy end-a«, ali istine radi moramo da kažemo da je to bio jedini način da se čitaocu stvari predstave u svojoj svojoj ogoljenosti i beznadu, te da on doživi delove ovog kazivanja u njihovoj pravoj dimenziji. Oni koji su očekivali uspeh, razrešenje, pobedu — dokaz da je sreća moguća, verovatno da se već osećaju izneverenim. Međutim, oni drugi, koji imaju izvesna predznanja u vezi s ljudskom svakodnevnicom, prirodom, društvom i politikom, oni kojima ljudska seksualnost, ta »provalija duboka kao zločin i smrt«, u svim svojim vidovima i manifestacijama nije prazna ploča, biće to mnogo manje. Kada dođe vreme da se ceo slučaj razmatra kroz novine, širi spektar ukusa biće zadovoljen. Nama ostaje da podsetimo da je u novinama moguće pročitati sve ono što se događa, ali i sve ono što se ne događa, kako kad. To je, avaj!, predmet drugog ogleada o ovom slučaju i o njemu stoga drugom prilikom... Istina i plagijat vide jedno drugo u ogledalu...

putnikova tugovanka

eftim kletnikov

*aKd bi posečena Jabuka, davno je već smrt
preletela Drvo: svečano i crveno.
Samo što se video poslednji suton
koji je naslikao tebi na usni
stablo s višnjama iz tvog kraja,
a ramenje tvoje, raspeto između vode i neba,
još uvek bi srebrno od polena što
padaše iz ogromne amfore po baštama,
dok sam napuštao poznatu dolinu.*

*Sad u dalekim predelima
iza mnogih zgranutih planina pružaš telo —
i šta ako ovde nisi zatekao zakopan zrak
o čije dragocene nijanse će se očitati samotono drvo,
da ih razdeli među teškim senkama,
između Stabala i Ptica
koje ostaju osamljene, da bi dale primer.
Ohrabren podzemnom pesmom izvora;
već sad nećeš buditi cveće onog pijanog brda
što nudi postojanje visine
kula u tvom detinjem srcu.
Ni dom, ni prsten, ni nevesta —
jedino livade i potoci.
Šta te je gonilo da se uzdižeš do prostora duge
i da skupljaš osvetljene prede
za ogromno platno svog čudesnog Razboja.*

*O Putniče, veče je teško ko tvoj poslednji korak.
Potpuno zaspalog, ne možemo da te razbudimo,
i zbog čega da oplakujemo toliku žalost — mi rastuženi,
kao da gledamo tvoje lice
kako se preobražava u činiju s orasima
tamo među zvezdama.
O Putniče, svetlost si razdelio.*

Preveo: M. S. Volarević

pet pesama

zoran yuković

Faza I

*Neko nas posmatra s velikih visina?
Neko odgore uviđa besmisao naših sukoba?
Neko ko je to odavno iskustio i sad živi u miru. (?)*

.....

*U dubini jedne mračne sobe
negde oko ponoći ja imam vremena da razmislim o svemu.*

.....

*Moj dom je Zemlja
bez kućnog broja.
Još nije utvrđen tačan broj planeta,
tačan broj galaksija.*

.....

*Došao je vodič i rekao:
»Ovo je krevet Katarine II. Tu je ona vodila ljubav
sa svojim muževima i ljubavnicima.
A ovo je sto Petra Velikog. Na njemu je on ručao.
Ovo je njegova viljuška, ovo je njegova kašika, ovo je njegov
nož.«*

.....

*Ko čovek otići u kafanu,
sesti i naručiti pivo.
Pustiću brod da otplovi,
voz da ode,
avion da odleti.*